

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

بررسی عوامل اثر بخش بر ابتکار و خلاقیت در هنرآموزان کار و دانش شهر خرم دره

سمانه عطایی^۱، پریسا مجیدکشوری^۲، حسین مهدیخانی^۳

۱- کارشناسی گرافیک

۲- کارشناسی مهندسی کامپیوتر

۳- کارشناسی ارشد مهندسی کامپیوتر

S.ataei6565@gmail.com

چکیده

امروزه خلاقیت فضای آموزشی نقش و جایگاه برجسته ای در مبحث کیفیت و برنامه ریزی آموزشی دارد. به طوری که شور و شوق به تحصیل فعال شدن حس کنجکاوی و افزایش خلاقیت دانش آموزان ارتباط نزدیکی با وضعیت محوطه آموزشی آنها دارد. خلاقیت نوآوری و کارآفرینی سه عنصر کلیدی برای رشد و توسعه کشور در زمینه های مختلف است پرورش این سه عامل در دانش آموزان به عنوان سرمایه های انسانی کشور نقش قابل توجهی در تحول همه جانبه کشور است خلاقیت و نوآوری و پرورش روحیه کارآفرینی از مهمترین اهداف و رسالت های آموزش و پرورش و سازمان های آموزشی است و از آنجایی که خلاقیت و نوآوری یکی از مؤلفه های رشد و شکوفایی استعدادها دانش آموزان به عنوان موتور محرکه و سرمایه انسانی جامعه پرداختن به این موضوع از اهداف مهم مدرسه به عنوان کانون تعلیم و تربیت رسمی عمومی است نظام تعلیم و تربیت به دلیل گسترش و فراگیر بودن آن در تمام سطوح جامعه بستر ایجاد و شکل گیری تقویت و گسترش روحیه نوآوری خلاقیت و کارآفرینی در دانش آموزان است. ضمن آنکه گسترش و فرهنگ سازی آن نقش مثبتی در رشد و توسعه اقتصادی اجتماعی کشور ایفا میکند. بنابراین هدف مقاله حاضر بررسی پژوهش های انجام شده در زمینه خلاقیت نوآوری و پرورش روحیه کارآفرینی در دانش آموزان و هنرآموزان مقطع متوسطه و بررسی اهمیت این موضوع میباشد.

کلمات کلیدی: هنرآموزان کار و دانش، خلاقیت نوآوری، کارآفرینی

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

مقدمه

سرمایه گذاری در آموزشهای فنی و حرفه ای در جامعه امری حیاتی است و عامل مؤثری در جهت رشد مهارتهای افراد برای اشتغال در بخشهای مختلف و در نتیجه کاهش بیکاری است. جمالی زواره و همکاران (۱۳۹۴) هدف عمده آموزش کارآفرینی در هنرستانها این است که فراگیران آمادگی ظرفیت و مهارتهای لازم کارآفرینی را کسب کرده و بتوانند دانشی را که فرا گرفته اند در عمل به کار بسته و یاد بگیرند که چگونه فرصتهای کسب و کار را شناسایی و بهره برداری کنند نادری و امیری (۱۳۹۷) مهمترین کارکرد کارآفرینی آموزشی برای نظام های آموزش رسمی تا قبل از دانشگاه زمینه سازی برای توسعه و ارتقای شایستگیهای کارآفرینانه دانش آموزان است و چنانچه این شایستگی در مقاطع آموزشی قبل از دانشگاه به درستی در وجود دانش آموزان شکل نگیرند و توسعه پیدا نکنند و به واسطه استفاده از روشهای تربیتی غلط سرکوب شوند مشکل میتواند پذیرفت که این خسران در مقطع آموزشی دانشگاه جبران شود رضایی زاده و اعلامی، ۹۹ ۱۳۹۶ یکی از هدفهای اصلی نظام آموزش فنی و حرفه ای تربیت نیروهایی است که بتوانند از مهارتهای کسب شده در جریان آموزش به طور موفقیت آمیزی در محیط کار بهره برداری کنند و با کارایی بالا به انجام امور بپردازند. به عبارت دیگر هدف آن است که کیفیت آموزش فنی و حرفه ای موجب بالا رفتن کارایی و کارآفرینی نیروی انسانی برای کمک به رشد اقتصادی و اشتغال در جهت بهبود کیفیت زندگی مردم گردد. تحقق این هدف در مرحله اول مستلزم شناخت نیازهای در حال تغییر بازار کار کارایی و انعطاف پذیری نظام آموزشی است (خلیقی ۱۳۸۲ در کشورهای توسعه یافته ای چون آلمان دانمارک و بسیاری از کشورهای پیشرفته دیگر استاندارد سازی آموزش هنرستانی بر اساس اصل آموزش دوگانه میباشد. به این معنی که شرکت کنندگان یک قسمت از آموزش خود را در مدارس فنی و حرفه ای و قسمت دیگر را در شرکتهایی که مستقیماً در آن حرفه مشغول فعالیت هستند می گذرانند (Koudahl, ۲۰۱۱) بنابراین امروزه از نظام آموزش و پرورش به طور عام و نظام آموزش فنی و حرفه ای به طور خاص انتظار می رود تا شرایط مناسبی برای پرورش کارکنانی هوشمند دانشی چند مهارتی، مولد، متفکر و متناسب با نیاز اقتصاد امروز فراهم آورند تا دانش آموختگان بتوانند نیازهای اقتصاد نوین و پرچالش آینده را فراهم کنند.

امروزه کارآفرینی را به عنوان موتور رشد و توسعه سازمانها و جوامع می شناسند مقیمی (۲۰۰۴) و از آن به عنوان نماد تلاش و موفقیت در امور تجاری یاد میکنند روانشناسان تفاوت کارآفرینان و غیر کارآفرینان را در ویژگیهای شخصیتی مانند خلاقیت و سبک تفکر آنان میدانند و عقیده دارند که متفاوت بودن عملکرد افراد ناشی از تفاوت در تواناییهای آنها نیست بلکه ناشی از عوامل دیگری مانند سبک تفکر است سبکهای تفکر موجب به کارگیری تواناییها میشوند و به ما کمک می کنند تا بهتر بفهمیم

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

چرا بعضی از افراد در فعالیتهایشان موفق و بعضی دیگر ناموفق هستند. افراد در فعالیتهای خود نه تنها باید به تواناییهای خود توجه کنند بلکه لازم است سازگاری سبک فکری خود را با فعالیت مورد نظر بسنجند (Sternberg ۲۰۰۳) کارآفرینان برای گسترش کسب و کار خود باید با افراد جدید آشنا شوند و با آنها ارتباط برقرار کنند. درس گرفتن از تجربه آنها و چالش هایی که در طی کردن مسیرشان با آنها مواجه شده اند. بسیار سودمند هستند کتاب هنرستان یکی از نگرانی های مهم سیاست گذاران و برنامه ریزان نظام های آموزشی در همه ی کشورها ورود دانش آموختگان از مدرسه به بازار کار و اشتغال است. به میزانی که فرایند این گذر آسانگری و سرعت یابد دانش آموختگان میتوانند به آرامی و بدون نگرانی و سرگردانی در بازار کار اشتغال یابند و بر کارایی نظام آموزشی نیز افزوده میشود. آموزشهای فنی و حرفه های از جمله شیوه های عمده در تربیت نیروی کار است.

ادبیات نظری و پیشینه پژوهش

در پژوهشی که با عنوان شناسایی ابعاد و مولفه های نظام آموزشی مبتنی بر توسعه نگرش کارآفرینانه هنر آموزان هنرستان های شهر تهران انجام داد و مولفه شامل نگرش کارآفرینانه روحیه کارآفرینی ویژگیهای روانشناختی هنجاری، مشاوره تحصیلی و شغلی سبک رهبری و مدیریت هنرستانها ارتباط با صنعت و تجارت محتوای آموزش کارآفرینی، مربیان، فضا و تجهیزات آموزشی و در نهایت روشهای آموزش کارآفرینی شناسایی کرد و در نهایت عنوان کرد این پژوهش به منظور شناسایی مولفه و شاخصهای نظام آموزشی مبتنی بر توسعه نگرش کارآفرینانه برای استفاده در نظام آموزشی تلاش دارد تا با توسعه نگرش و خلاقیت دانش آموزان را به عنوان سرمایه واقعی جامعه تقویت نماید آموزش کارآفرینی در مدارس از اهمیت فراوانی برخوردار است. بگونه ای که اهمیت و ضرورت آموزش کارآفرینی در اسناد و قوانین بالادستی آموزش و پرورش با عنوان تنوع بخشی به محیط های یادگیری در فرایند تعلیم و تربیت رسمی عمومی اشاره شده است. تنظیم و اجرای برنامه جامع کارآفرینی و مهارت آموزی برای تمام دوره های تحصیلی به ویژه دانش آموزان دوره متوسطه تا پایان برنامه پنجم توسعه در برنامه درسی و آموزشی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (۱۳۹۰) دانش آموختگان برای اینکه در آینده بتوانند در حوزه فعالیتهای مربوط به خود به کارآفرینی مبادرت ورزند و کسب و کار خلاقانه را ایجاد و اداره کنند نیازمند افزایش آگاهیها و مهارتهای خود در چندین حوزه کاربردی هستند. این در حالی است که معلم ها استادان و دانشگاه ها در زمینه فراهم آوردن مهارتهای لازم به دانش آموزان ودانشجویان در زمینه کارآفرینی ضعف هایی دارند که سبب محدود شدن گرایش به کارآفرینی شده اند (طباطبایی و همکاران ۱۳۹۹)

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

آموزش کارآفرینی نقش مهمی در ایجاد دانش از طریق پژوهش و آزمایش‌های علمی و همچنین انتقال دانش و مهارت به دانش آموزان و کارآموزان دارد صاحب نظران آموزش کارآفرینی را برای تاثیرگذاری بر نگرشها آرمانها و اهداف افراد در تلاش برای راه اندازی سرمایه گذاریهای جدید معرفی کرده اند (۲۰۱۶) (Acs and Armington), آموزش و پرورش یکی از عوامل مهم توسعه اقتصادی تلقی میشود و برای پویایی و بالندگی آن ناگزیر است مدرسه را به دنیای واقعی پیوند بزند و در کنار ارایه دانشهای تخصصی در رشته های علمی به دانش آموزان کمک کند دانش و مهارتهایی را کسب کنند که بتوانند در مواجهه با وضعیت و اقتضایات عصر جدید از جمله کارآفرینی موفق باشند سبحانی نژاد و مقدم (۱۳۹۲) آموزشهای فنی و حرفه ای حرفه ای در نظام نوین اجتماعی با فراهم آوردن زمینه های بروز مهارتهای لازم برای بهتر زیستن شهروندان نقش محوری را ایفا کرده و به یکی از خط مشی های اساسی کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه برای تربیت نیروی انسانی کارآمد در سطح پیش از دانشگاه تبدیل شده است. یکی از مشکلاتی که فراروی جوامع بشری قرار دارد و کشورهای گوناگون را به چالش کشیده است. مسئله بیکاری است. عوامل بروز این پدیده در کشورهای مختلف به اختلافات گوناگون در ساختار اقتصادی آموزشی و فرهنگی آن کشورها باز میگردد. کشور ما نیز نه تنها از هجوم تبعات اقتصادی و فرهنگی که از مسئله بیکاری ناشی میشود، مستثنی نیست بلکه به دلیل ترکیب جوان جمعیت در معرض شادیدترین آسیبها قرار دارد باقری فر و صالحی (۱۳۹۵) زهرا فیروزی لاکتراشانی (۱۴۰۱)

روش پژوهش

برای جمع آوری ادبیات از روشی مشخص استفاده شده است (۲۰۱۸) Fisch and Block (ابتدا موضوع کارآفرینی و نوآوری بررسی شد. سپس روشهای نگوین و دیگران (۲۰۱۸) برای تعیین انتخاب و ارزیابی تحقیقات دنبال گردید. همچنین، پژوهشهای مربوطه در زمینه کارآفرینی خلاقیت و نوآوری در هنرستانهای فنی و حرفه ای جمع آوری شد و سپس اینکه چه عواملی بر نوآوری و خلاقیت در هنرآموزان هنرستانهای فنی حرفه ای مؤثرند بررسی و در نهایت یک مدل نظری بر مبنای آن ایجاد شد. روش جمع آوری مقالات در خصوص عوامل مؤثر بر نوآوری و خلاقیت در هنرآموزان هنرستانهای فنی حرفه ای به شرح زیر است (شکل ۱ را مشاهده کنید ادبیات از طریق Web of Science و Google Scholar با استفاده از ترکیبی از کلمات کلیدی شامل "crowdfunding" و "social capital" جستجو گردید شکل ۲ را مشاهده کنید برای اطمینان از کیفیت مقالات ما فقط مقالات را از فهرست علمی استنادی (SCIE) فهرست استناد علوم اجتماعی (SSCI) و مقالات مؤثر آنلاین بسیار تأثیرگذار آن هایی که توسط مقالات از SSCI یا SCIE نقل شده است دریافت شد. سپس با توجه به معیارهای

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

مشخص به عنوان مثال آنهایی که به سایر حوزه ها مربوطند و آنهایی که در مدل یا فرضیه خود با خلاقیت و نوآوری سروکار نداشتند) تحقیقات نامربوط را حذف و در نهایت مقالات مورد نیاز برای بررسی ادبیات را نگهداری نمودیم.

تقویت نوآوری و کارآفرینی در دانش آموزان

آموزش مهمترین نقش را در توسعه کارآفرینی دارد بنابراین باید مؤسسات آموزشی اعم از مدارس مراکز آموزش حرفه ای دانشکده ها و دانشگاه ها آموزشهای لازم را جهت توسعه کارآفرینی و فرهنگ سازی در دستور کار خود قرار دهند. در آموزش ها باید به ابداع و خلاقیت بها داده شود نه محفوظات نقش کارآفرین در توسعه اقتصادی صنعتی و ایجاد اشتغال در جامعه باید به صورت یک باور همگانی درآید سبزیانپور و نادری ۱۳۹۴ دوره متوسطه واسط بین دانش آموزان ابتدایی و آموزش عالی است که مرحله آماده سازی دانش آموزان برای کمک به خانواده جامعه و اقتصاد ملی است (۲۰۱۷) Longenecker, و نقش مهمی در رشد اقتصاد جامعه دارد (۲۰۱۱) Winthrop, در این دوره استعدادها، قدرت یادگیری و کنجکاوی دانش آموزان تکامل یافته و مسایلی مانند حرفه و شغل انتخاب رشته اداره خانواده و مسایلی از این دست ذهن آنها را به خود مشغول میسازد نظام آموزشی هم تلاش میکند از این توانمندیهای جسمی و فکری دانش آموزان در راستای توسعه علمی اجتماعی و اقتصادی کشور بهره گیرد (صافی ۱۳۸۳) در هر پروژه نوآورانه سه عامل وجود دارد که باید توازن بین آنها برقرار شود. این سه عامل در شکل (۱) قابل مشاهده است. دایره امکان پذیری به عوامل فنی و امکان پذیری از منظر فناوری مرتبط است. بسیاری از فناوریهای جدید به وجود می آیند بدون اینکه کاربرد خاصی در دنیای واقعی داشته باشند. یا مشتریان حاضر به استفاده از آنها باشند. از طرف دیگر ایده های زیادی وجود دارند که حداقل هنوز امکان عملی شدن آنها به دلیل نبود یا بیش از اندازه گران بودن آن فناوری وجود ندارد. عامل کلیدی دوم ارزشمندی اقتصادی است؛ یعنی نه تنها فناوری باید درست کار کند و به دست مشتری برسد بلکه این فرایند باید توجیه پذیر و اقتصادی باشد. فناوری باید در دل مدلی از کسب و کار قرار گیرد که به رشد شرکت و درآمدزایی آن منجر شود. عوامل انسانی الزاماً از عوامل دیگر مهم تر نیستند اما می توانند بهترین فرصت برای نوآوری و خلق مزیت رقابتی را فراهم آورند. توجه به انسان در مرکز رویکرد به نوآوری قرار دارد؛ هم دردی عمیق و مشاهده منبعی عمیق برای بینش و الهام است. نوآوریهای موفق بر طراحی انسان محور تکیه دارند و در عین حال آن را با دو جزء دیگر متوازن میکنند کتاب هنرستان انگیزش در زندگی یک فرد به ویژه در آموزش و تدریس موثر است. این یک عامل اساسی در درون هر فردی است که او را به کاری وادار میکند. انگیزه برای رسیدن به موفقیتها و دستاوردها نشان می دهد که یک معلم مایل و مشتاق به انجام فعالیت برای رسیدن به یادگیری بهتر و همچنین مشتاق به مواجه شدن با چالش ها و موانع برای دستیابی بهتر به هدف است. انگیزه عامل قابل توجهی برای حرکت به سوی چالشها و موتور محرکه و کمک کننده است که

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

فرد بسیار مصمم وظایف خود را برای دستیابی به اهداف انجام دهد. معلمانی که انگیزه بیشتری برای تقویت خلاقیت و پالاش پذیری در دانش آموزان خود را دارند نسبت به کسانی که تنها بر بر مسئولیتهای خود به عنوان یک معلم تمرکز دارند اثرگذاری مثبت تری بر خود و مدارس خود دارند. بنابراین را انگیزه قوی یا ضعیف برای مواجهه و برخورد با چالشها را می توان با نحوه تمرین حرفه معلمان و انگیزه معلمان مشاهده کرد. بنابراین به عنوان یک نیاز حیاتی معلمان بایستی این ویژگی را در خورد پیروانند. (Sitti Roskina Mas, et al., ۲۰۲۳)

بحث و نتیجه گیری

رشته های فنی و حرفه ای از رشته های کاربردی برای تحصیل و کسب تجربه عملی برای ورود به بازار کار و خود اشتغال زایی است. پویایی رشته های فنی و حرفه ای هنرآموزان را آماده می سازد تا بهره گیری از استعدادها و پرورش خلاقیت و نوآوری در آنها مسیر شغلی آینده خود را بیابند. بنابراین نهادینه کردن خلاقیت و نوآوری در هنرستانهای فنی و حرفه ای و افزایش راهکارهای ارتقای ان نظیر برگزاری کارگاههای آموزشی مختلف برگزاری جشنواره های نوآوری حمایت مدیران و معلمان هنرستانها کار تیمی پرورش تفکر نقاد و سایر عوامل دیگر نقش بسزایی در پرورش خلاقیت و نوآوری در هنرآموزان دارد زهرا فیروزی لاکتراشانی (۱۴۰۱) در پژوهشی که با عنوان شناسایی ابعاد و مولفه های نظام آموزشی مبتنی بر توسعه نگرش کارآفرینانه هنرآموزان هنرستانهای شهر تهران انجام داد و مولفه شامل نگرش کارآفرینانه روحیه کارآفرینی ویژگیهای روانشناختی هنرجویان) مشاوره تحصیلی و شغلی سبک رهبری و مدیریت هنرستانها ارتباط با صنعت و تجارت محتوای آموزش کارآفرینی، مربیان، فضا و تجهیزات آموزشی و در نهایت روشهای آموزش کارآفرینی شناسایی کرد و در نهایت عنوان کرد این پژوهش به منظور شناسایی مولفه و شاخصهای نظام آموزشی مبتنی بر توسعه نگرش کارآفرینانه برای استفاده در نظام آموزشی تلاش دارد تا با توسعه نگرش و خلاقیت دانش آموزان را به عنوان سرمایه واقعی جامعه تقویت نماید. پیشنهاد میشود هنرستانها بر مبنای رویکرد آموزشی مهارتی برای تسهیل و ایجاد فرصتهای شغلی هنرآموزان طراحی شوند. همچنین پیشنهاد میشود فرهنگ کارآفرینی در جامعه و مدارس افزایش یابد. در این صورت نوآوری در نظام تعلیم و تربیت رسمی گسترش می یابد. پیشنهاد میشود از معلمین و مربیان خلاق و دارای روحیه کارآفرینی حمایت شود تا انگیزه و رغبتی برای سایر مربیان فراهم شود که این مورد به خودی خود نیز موجب گسترش فرهنگ خلاقیت و نوآوری و کارآفرینی می گردد.

منابع

باقری فر، علی اکبر صالحی، کیوان (۱۳۹۵) چالشهای مهارت آموزی و پرورش هنرجویان کارآفرین در هنرستانهای فنی و حرفه ای : مطالعه ای به روش پدیدار شناسی نشریه مهارت آموزی ۱۵۴، ۷۴۰

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

جعفری مقدم سعید فخارزاده آرزو سادات (۱۳۹۰) توسعه نگرش کارآفرینانه در کتابهای درسی مطالعه موردی: کتاب های

فارسی دوره

دبستان توسعه کارآفرینی، ۱۵، ۴۷۶۶

جمالی زواره بتول نیلی محمدرضا و شادفر، حوریه (۱۳۹۴) تبیین عناصر برنامه درسی کارآفرینی در آموزشهای فنی و حرفه

ای مهارت

۲۱-۷۱۲۱۳ آموزی

خلیقی، علی اصغر (۱۳۸۲) ویژگیهای نظام آموزشی فنی و حرفه ای استرالیا درسهایی برای آموزش فنی و حرفه ای ایران

نشریه نوآوری

های آموزشی (۲۵) ۸۴۶۷

رضایی زاده مرتضی و اعلامی فرنوش (۱۳۹۶) کارآفرینی آموزشی اصول مبانی و مصادیق تهران: نشر علم استادان سازمان

پژوهش و برنامه ریزی آموزش (۱۴۰۰) کارگاه نوآوری و کارآفرینی ۲۱۱۱۳۸ شرکت چاپ و نشر کتابهای درسی

سبحانی نژاد، مهدی مقدم مینا (۱۳۹۲) تبیین ابعاد و مؤلفه های نگرش جامعه مارآفرینی و تحلیل آن در محتوای کتب درسی

عمومی و تکمیل مهارت متوسطه کاردانش فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی، شماره ۲۳

سبزیانیپور، محمد مهدی نادری (۱۳۸۹) تأثیر آموزش کارآفرینی بر توسعه رفتارهای کارآفرینانه مطالعه موردی آموزشهای

کارآفرینی وزارت

کار و امور اجتماعی

صالحی، کیوان و زین آبادی حسن رضا پرند کوروش (۱۳۸۸) کاربست رویکرد سیستمی در ارزشیابی کیفیت هنرستانهای فنی

حرفه ای مورد ارزشیابی هنرستانهای فنی حرفه ای دخترانه شهر تهران نشریه نوآوریهای آموزشی، ۲۹(۸) ۱۵۱-۲۰۳

صالحی، کیوان زین آبادی حسن رضا کیامنش علیرضا (۱۳۸۵) نگاهی تحلیلی بر عملکرد هنرستانهای کاردانش موردی از

ارزشیابی کیفیت بروندادهای هنرستانهای کاردانش منطقه ۲ شهر تهران فصلنامه نوآوریهای آموزشی (۱۶) ۱۱۹-۱۶۳

ضیا بابک و وقار موسوی مجید (۱۳۹۴) بررسی تاثیر آموزشهای رسمی کارآفرینی بر شکل گیری قصد کارآفرینانه نشریه توسعه

کارآفرینی

طباطبایی، فاطمه عباس پور عباس رحیمیان حمید و غیائی سعید (۱۳۹۹) طراحی الگوی پرورش کارآفرینان در دانشگاه های دولتی شهر تهران، فصلنامه مدیریت نوآوری در سازمانهای دفاعی سال سوم شماره ۱۲۵۸-۱۵۰

فیروزی لاکتراشانی زهرا دلخوش کسمایی ابوالقاسم صفری، محمود (۱۴۰۱) شناسایی مولفه و شاخصهای نظام آموزشی مبتنی بر توسعه نگرش کارآفرینانه هنر آموزان در هنرستانهای شهر تهران یک پژوهش کیفی فصلنامه علمی پژوهشی تحقیقات مدیریت آموزشی سال سیزدهم شماره چهارم تابستان ۱۴۰۱ (پیاپی ۵۲)

مرادی، یزدان (۱۳۸۶) بررسی موانع نگرشهای کارآفرینانه دانشجویان رشته کامپیوتر دانشگاه جامع علمی کاربردی شهر تهران پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران (پردیس قم) نادری، نادر و امیری صبا (۱۳۹۷) تأثیر آموزش کارآفرینی بر نگرش هنرجویان به کسب و کار در هنرستانهای کاردانش شهرستان کرمانشاه. پژوهش مدیریت آموزش کشاورزی ۱۰ (۴۷) ۱۲۷-۱۰۸

- Fisch, C. and Block, J. (۲۰۱۸) Six tips for your (systematic) literature review in business and management research. Springer
- Koudahl, P. D. (۲۰۱۰). Vocational education-and training dual education and economic crises. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, ۹, ۱۹۰۰-۱۹۰۵.
- Longenecker, E. ۱., & Bartum, A. J. (۲۰۱۷). The problem of secondary education completion. The case study of Cape Verde, a small island developing state *International Journal of Educational Development*, ۵۳, ۴۸-۵۷.
- Mas, S. R., Masaong, A. K., Djafar, H., & Marhawati, B. (۲۰۲۳) The Correlation between Principals Managerial Competence, Academic Supervision Competence, Entrepreneurial Competence, and Teachers Motivation for Achievement throughout State Vocational High Schools. *International Journal of Arts and Humanities Studies*, ۳(۱). ۰۹-۱۵.
- Mayorova, V., Grishko, D., & Leonov, V. (۲۰۱۸). New educational tools to encourage high-school students' activity in stem. *Advances in Space Research*, ۶۱(۱), ۴۵۷-۴۶۵
- Moghim, S.M. (۲۰۰۴). Creativity in civil society institutions. Tehran: Tehran University Press (in Persian).
- Motta, V. F., & Galina, S. V. R. (۲۰۲۳). Experiential learning in

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

entrepreneurship education: A systematic literature review. *Teaching and Teacher Education*, ۱۲۱, ۱۰۳۹۱۹.

Movahed, N., (۲۰۰۳). Knowledge, skills and attitude towards Business and entrepreneurship among students from secondary schools in the Klang. Unpublished master's thesis <<http://www.usasbe.org/knowledge>

Najarian Kakhki, M., Amirkhani, A. H., Ashrafi, M., & Saeedi, P. (۲۰۲۳). Designing a student business school model for